

Dokument nr. NYF-YE-01/08	NORSK YRKESHYGIENISK FORENING	
Beskrivelse av yrkeshygieniske emner		Revisjon nr. 1
Utarbeidet av <i>Interimsstyret-NYS</i> Dato <i>08.09.95</i>	Revidert av Dato	Godkjent av <i>NYFs årsmøte 1995</i> Dato <i>18.10.1995</i>

Forklaringer til tabellene - kompetansenivå

I beskrivelsen av yrkeshygieniske emner er kompetansenivå blir angitt ved tre bokstaver i kolonnen "NIVÅ" Disse bokstavene indikerer i rekkefølge disse kompetanseelementene:

I Kunnskapsnivå - dybde og bredde

- A Kjennskap til
- B Oversikt over
- C Helhetlig forståelse av (innsikt i)

II Ferdighetsnivå

- A Enkle praktisk/tekniske ferdigheter - utføre målinger med enkel metodikk/utstyr
Eks.: Bruk av indikatorrør, dosimeter, stasjonære støymålinger etc
- B Sammensatte ferdigheter
Eks.: Eksponeringsmålinger støy/gass/støv
- C Helhetlige praktiske/tekniske ferdigheter (planlegging - strategi - ledelse praktisk/teknisk gjennomføring - rapportering -)

III Analytisk nivå

- A Enkle vurderinger.
Eks.: Måleresultater opp mot administrativ norm
- B Sammensatte vurderinger
- C Kompleks og helhetlige vurdering av sammensatte data.
Eks.: Analytisk bruk av toksikologisk informasjon, måleresultater og kvalitative kartleggingsresultater, bruk av adekvate statistiske metoder mv, effektvurderinger og prioritering av tiltak.

NYF-YE-01 GENERELL YRKESHYGIENE

KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE

Kandidaten skal ha kjennskap til vesentlige trekk ved den yrkeshygienens historie og fagområdets stilling i dagens samfunn, nasjonalt og internasjonalt. Kandidaten skal ha innsikt i arbeidslivets aktører og organisasjoner og være i stand til å kommunisere på alle nivå. Kandidaten skal videre ha oversikt over overordnet nasjonalt regelverk, nasjonale og internasjonalt standardiseringsarbeid og aktuelle organisasjoner.

DELEMNE	NIVÅ
• Yrkeshygiene i historisk perspektiv Internasjonal/nasjonal framvekst av yrkeshygienisk fagområde	A/-/-
• Yrkeshygieniske kjernebegreper Identifikasjon, kartlegging, vurdering, tiltak. Forebygging av helseskader og sykdom.	B/-/-
• Regelverk, standardisering mm - <u>Lover og forskrifter</u> Arbeidsmiljøloven, Forskrift om internkontroll, oversikt over forskrifter relatert til yrkeshygiene. - <u>Myndighetsorganer</u> Kommunal- og Arbeidsdepartementet, Arbeidstilsynet, Oljedirektoratet, Direktoratet for brann og eksplosjonsvern, Statens strålevern, Statens forurensingstilsyn - <u>Standardisering på yrkeshygieneområdet</u> Norsk Standard, CEN, ISO m.fl - Faglige og politiske organisasjoner STAMI, Yrkesmedisinske avdelinger, SINTEF.... NIOSH, NIVA, ILO, WHO, IARC...	C/-/-
• Organisasjonskunnskap - bedriftskultur Aktører: ledelse - ansatte - tillitsvalgte - verneombud HMS-organisasjonen versus linjeorganisasjonen Kvalitetssikring av HMS-arbeidet - internkontroll - risikostyring - <u>Risikokommunikasjon til ulike målgrupper</u> - <u>Yrkeshygienikerens ulike roller</u> rådgiver, utreder, forsker, saksbehandler, revisor, inspektør - <u>Prosjektering av bygg/arbeidsplasser</u> Innfasing av yrkeshygieniske kravspesifikasjoner - forebyggende potensiale	C/-/-
• Kvalitetssikring i yrkeshygienisk perspektiv - <u>Systematikk</u> - <u>Bruk av prosedyrer og retningslinjer</u> - <u>Krav til dokumentasjon</u> - <u>Egnede statistiske metoder for yrkeshygieniske data</u>	C/B/-
• Yrkeshygienisk etikk - Ethiske normer for yrkeshygienikere IOHA - Grenser for yrkeshygienisk kompetanse?	C/-/-

• Informasjonskilder

- Databaser
- Referanseverk oppslagsverk
- Tidsskrifter
- Bruk av bibliotekstjenester

B/A/-

NYF-YE-02 KJEMISKE ARBEIDSMILJØFAKTORER	
<u>KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE</u>	
Kandidaten skal ha kunnskaper om fagområdet på høyt nivå. Den yrkeshygieneiske tilnærmingen bør være vektlagt innenfor alle delemnene. Opplæringen skal kunne gi tilstrekkelig bakgrunn for kandidaten selvstendig å gjennomføre komplekse yrkeshygieneiske undersøkelser, fortolke og vurdere resultater samt kommunisere konklusjoner og foreslå risikoreduserende tiltak	

DELEMNE	NIVÅ*
I Arbeidsmiljørettet toksikologi • Generell toksikologi - <u>Toksikokinetikk</u> Opptak, absorpsjon, distribusjon, metabolisering, eliminasjon - <u>Toksikodynamikk</u> Virkningsmekanismer, reseptorinteraksjoner, dose/effekt, dose/respons, blandingseksponering. - <u>Organrettet toksikologi med vekt på arbeidsmiljømessige problemstillinger/eksempler</u> - <u>Allergiske reaksjoner</u> - <u>Genotoksikologi/kjemisk carcinogenese</u> - <u>Reproduksjonstoksikologi</u> - <u>Toksikologisk testing</u> - <u>Lavdoseproblemstillinger</u> • Industriell toksikologi - <u>Stoffer og stoffgruppers toksikologiske egenskaper, vekt på industrielle prosesser og kjemikalier</u> Sveising, plastbearbeiding (dekomponering) organiske løsemidler, epoksyforbindelser m.fl. • Toksikologisk informasjon - Referanseverk, databaser, - Toksikologisk informasjon som grunnlag for administrative normer merkeforskrifter og yrkeshygieneiske produktdatablad	C/A/-

II Kartlegging av kjemiske arbeidsmiljøfaktorer • Luftforurensing i arbeidsatmosfære - Karakterisering av luftforurensing Gass: Kildestyrke, fordampning, tetthet, spredningsmønster Aerosoler: Aerodynamisk diameter, fallhastigheter, diffusjon, elektriske og optiske egenskaper, størrelsesfordeling, spredningsmønster. - <u>Undersøkellesstrategi</u> Forhåndsvurdering, måletype (hensikt), valg av metode og utstyr Valg av målepunkter, homogene eksponeringsgrupper, utvelgelse av personer. Informasjonsstrategi, ledelsesinvolvering Plan for gjennomføring, nødvendige registreringer Gjennomføring Resultatbearbeiding, rapportskrivning, kommunisering av resultater • Måleutstyr - luftforurensing - Direktevisende utstyr Teknisk oppbygging, deteksjonsprinsipper for relevant utstyr Anvendelsesområder Deteksjonsgrenser, nøyaktighet, oppløsning, interferens Kalibrering, bruk og vedlikehold - øvelser - Datalogging - PC software • Prøvetaking og analyse av luftforurensing - <u>Prøvetakingspumper</u> Teknisk oppbygging og virkemåte Pumpekarakteristikk, kalibrering, volumkontroll, vedlikehold - <u>Dosimeter</u> Anvendelsesområde, begrensninger - <u>Høyvolumspumper</u> - <u>Absorpsjonsmedier</u> - <u>Filter og filterkassetter og sykkloner</u> Typer, anvendelse, standardisering - <u>Analysemetoder</u> Gravimetri, lysmikroskopi, SEM, AAS, ICP, GC-MS, IR m fl - <u>Yrkeshygieneiske laboratorier</u> Kvalitetssikring, standardisering, interkalibrering • Annen kartleggingsaktivitet - <u>Registrering av hudeksponering</u> - <u>Biologisk monitorering</u> - <u>Intervju/samtale med eksponert personell</u> - <u>Spørreskjema</u> - <u>Aktivitets/prosessanalyse</u> - <u>Analyse av symptomregistreringer</u>	C/C/C

III Vurdering av kartleggingsresultater - kjemisk helserisiko • Statistisk bearbeiding av måleresultat Vurdering av resultater mot adm. normer, toksikologiske data, symptomer, aktivitets/prosesregistreringer mm.	C/-/C
IV Forebyggende tiltak • Eliminasjon/substitusjon av kjemikalier Prinsipper og eksempler • Ventilasjonstekniske tiltak (elimineringsteknikk) - <u>Ventilasjonssystemets komponenter, oppbygging og funksjon</u> Varme/kjøleelementer, befukter, vifter, filter, spjeld, varmevekslere Dimensjonering, kravspesifikasjoner, innregulering, drift og vedlikehold. - <u>Ventilasjonssystemprinsipper - egnethet i ulike miljøer</u> Naturlig ventilasjon - mekanisk ventilasjon Avtrekkssystemer - balansert ventilasjon Fortrengningsventilasjon Ventilasjonseffektivitet - <u>Arbeidsplassventilasjon</u> Avtrekksskap, push/pull-systemer, avtrekkshetter, sprøytekabinetter Punktavsug; flenser, høy/lavhastighetssystemer -begrensninger - <u>Kartlegging og vurdering av ventilasjonssystemets tilstand og funksjon</u> Måling av luftgjennomstrømming, kortslutting, bruk av røyk mm. • Prosesstekniske tiltak Innekapsling, lukking, endring av prosessparametre etc. • Administrative tiltak • Personlig verneutstyr - <u>Hansker, beskyttelsestøy</u> Materialegenskaper - <u>Åndedrettsvern</u> Ulike typer, beskyttelsesfaktor, testing, godkjenningsordninger, forskrifter, standarder - <u>Øyevern</u>	B/-/-
V Regulering • Myndighetsinstanser Kommunal- og Arbeidsdepartementet, Arbeidstilsynet, Oljedirektoratet, Statens Forurensingstilsyn, Produktregisteret • Lover og regelverk Adm. normer for forurensing i arbeidsatmosfære, Merkeforskriftene, Forskrifter ang. personlig verneutstyr • Standarder mm Standarder for måling/prøvetaking/analyse av luftforurensing	
VI Informasjonskilder Databaser, referanseverk, biblioteker mm.	B/-/-

NYF-YE-03 FYSISKE ARBEIDSMILJØFAKTORER	
KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE	
Kandidaten skal ha oversikt over aktuelle fysiske arbeidsmiljøfaktorer, kunne utføre eksponeringskartlegging med ordinært utstyr/metodikk samt vurdere risiko for helseskade. Kandidaten skal videre ha kjennskap til prinsipper for å forebygge helseeffekter og kunne vurdere effekt av foreslåtte løsninger.	
DELEMNE	NIVÅ
I Støy • Terminologi og definisjoner Decibel, bølgelengde, frekvens, veiekurver, lydtrykk, lydeffekt, lydintensitet, ekvivalentnivå mm. • Helseeffekter knyttet til støy - <u>Ørets anatomi og fysiologi</u> - <u>Støybetingede hørselsreduksjon/tap</u> Grunnlag for fastsetting av grenseverdier, audiometri - <u>Sjenerende støy</u> - <u>Ultrastøy og infrastøy</u> - <u>Forekomst og omfang av støyskader</u> Arbeidstakergrupper, bransjer, arbeidsoperasjoner, prosesser, maskiner, utstyr • Måling av støy - <u>Instrumenter</u> Typer, spesifikasjoner, funksjoner, innstillinger, kalibrering, bruk, feilkilder, vedlikehold. Software for presentasjon og bearbeiding av måledata - <u>Målestrategi - valg av metodikk</u> Støyemisjonsmålinger, stasjonære målinger (områdemålinger), frekvensspekter, støyeksponeeringsmålinger, etterklangstid - <u>Gjeldende standarder for måling av støy</u> • Tiltak - <u>Designmessige tiltak</u> Spesifikasjoner, estimering, verifikasjon av støyforhold i byggeprosjekter Bruk av støydata - <u>Støyreduksjon</u> Støydemping og støysisolering, prinsipper og eksempler	C/B/C

Akustisk behandling av rom Reduksjon av ventilasjonsstøy - <u>Personlig verneutstyr - hørselvern</u> Klokker, propper - fordeler og ulemper, retningslinjer for valg, typegodkjenning, vedlikehold Effekt av hørselvern	
• Regulering Byggeforskriftene Forskrifter om støy på arbeidsplassen, Veiledninger	
II Vibrasjoner • Terminologi og definisjoner Helkroppsvisjoner, hånd/arm-vibrasjoner, frekvensområder, x,y,z-akse, resonansfrekvenser, aksellerasjon • Helkroppsvisjoner - <u>Vibrasjonsnivåer i industrien</u> Bransjer, arbeidsoperasjoner, utstyr, maskiner, førerkabiner, kjøretøy - <u>Helseeffekter og helseovervåkning</u> Frekvensavhengighet, sick motion - reisesyke, trottbarhet, muskel/skjelettlidelser, fordøyelsesproblemer, balanseproblemer, stressreaksjoner - <u>Kartlegging og vurdering av vibrasjonseksposering</u> <i>Instrumenter</i> Funksjoner, innstillinger, kalibrering, bruk, målefeil, <i>Målestrategi</i> Valg av målemetode, parametre, målepunkt, periode <i>Standarder for måling og vurdering av måledata</i> - <u>Forebyggende tiltak</u> Reduksjon av vibrasjonseksitasjon og vibrasjonsforplantning • Hånd/arm-vibrasjoner - <u>Vibrasjonsnivåer i industrien</u> Vibrerende verktøy, og maskiner, bransjer, arbeidsoperasjoner - <u>Helseeffekter og helseovervåkning</u> Muskeltretthet, hvite fingre, slitasjeskader i ledd - <u>Kartlegging og vurdering av vibrasjonseksposering hånd/arm</u> Jf tilsv punkt for helkroppsvisbr. - <u>Forebyggende tiltak</u>	C/B/B
III Ioniserende stråling • Terminologi og definisjoner Radioaktive isotoper, ionisasjon, alfa-, beta- og gammastråling, røntgenstråling, neutronstråling, radioaktivitet - bequerel, absorbert dose - grey, dosekvivalent - sievert, kvalitetsfaktor	C/B/B

• Bruk av radioaktive kilder Industriell radiografi, medisinsk diagnostikk og behandling, bruk i måleinstrumenter, bruk som sporstoffer, gruver, radioaktivt belegg i prosessanlegg raffinier mm Strålingsnivåer i ulike bransjer/arbeidsoperasjoner Bakgrunnsstråling Radon • Helseeffekter <u>- Mekanismer for biologisk effekt</u> <u>- Akutte virkninger</u> Terskelverdier, hudskader, forbrenninger, effekter på benmarg, kjønnsceller, øyne, tarm mv <u>- Senvirkninger</u> Kreft, arvestoffskader • Kartlegging og vurdering av strålingseksponering Instrumenter: -Geigerteller, doseratemeter Dosimetri, film, TLD, fingerdosimeter, kroppsdosimeter Valg av målepunkter Biologisk overvåking (urin) Grenseverdier, dosegrenser • Strålevern Strålekilde, skjerming, avstand, oppholdstid mm. • Regulering Statens Strålevern, Arbeidstilsynet, Oljedirektoratet Internasjonale organer - ICPR Forskrift om ioniserende stråling (AT) Bestemmelser om strålevern ved industriell radiografi (SS)		- Elektromagnetiske felt (EMF) Transformatorer, kabelbaner, elektromotorer, generatorer, høyspentlinjer, skjermteminaler • Helseeffekter Mekanismer for helseeffekt, frekvensavhengighet Termisk effekter på hud, øyne og andre organer Fotokjemisk effekt; -erytem, hornhinneskade (sveiseblink) Hudkreft, andre kreftformer (EMF) Undersøkelser, forskningsstatus • Kartlegging og vurdering av eksponering <u>- Strategi for kartleggingen</u> <u>- Måleinstrumenter</u> Typer, bruk, feilkilder, begrensninger <u>- Grenseverdier, anbefalte normer (ACGIH, SS, m fl.)</u> • Tiltak <u>- Design av utstyr, skjerming, sikkerhetsutstyr</u> <u>- Personlig verneutstyr</u> Hudbeskyttelse Øyebeskyttelse	
IV Ikke-ioniserende stråling - elektromagnetiske felt • Terminologi og definisjoner Det elektromagnetiske spekter, bølgelengde og frekvens, elektrisk feltstyrke - V/m, magnetisk feltstyrke A/m, magnetisk flukstetthet - T (tesla), elektromagnetisk strålingsstyrke - W/sr • Strålingstyper - strålingskilder <u>- UV</u> Sveising, solsenger, kvikksølvlamper <u>- Synlig lys</u> Sveising, lasere <u>- IR</u> Ulike glødekilder <u>- Mikrobølger</u> Mikrobølgeovner, plastsveising, trelime/tørkemaskiner <u>- Radiobølger</u> Radiosendere, mobiltelefoner, radar	C/B/B	V Belysning • Terminologi og definisjoner Bølgelengde, farge, lux, luminans, candela <u>- Lysbehov</u> Ulike typer arbeidsplasser, terminalarbeid/kontor, industriarbeidsplass etc. <u>- Lys og energi, lys som trivselsfaktor.</u> <u>- Lyskilder</u> Typer, varmetemperatur, lysutbytte, lysutbredelse, blending, bruksområder. • Helseeffekter knyttet til mangelfull belysning Aldersbetinget lysbehov, fysiologisk påvirkning, fysisk påvirkning • Kartlegging av lysmiljø <u>- Instrumenter</u> Typer, funksjoner, kalibrering, feilkilder, bruk. <u>- Målestrategi</u> Personrelatert vs romrelatert, type belysningsmiljø mm Valg av metode, utstyr og målepunkter Standarder for lysmåling Luxtabeller (Selskapet for lyskultur), CIEs anbefalinger <u>- Vurdering av resultater etter kartlegging</u> • Tiltak Planlegging og design av et godt lysmiljø. Tekniske løsninger, bytte lyskilder, endre plassering, flere lyskilder etc	C/B/B

VI Inneklima • Temperatur og luftfuktighet Termisk komfort, bekløding, strålingsassymmetri, abs. og rel. luftfukt. • Luftforurensing Støv, fibre, tobakksrøyk, formaldehyd, karbondioksid, karbonmonoksid, ozon, radon, mikroorganismer, "lukt". Betydning av lodne flater, teppegulv, rengjøring • Andre inneklimateparametre Statisk elektrisitet, belysning, støy, trekk • Helse og innemiljø Sick building syndrome - hva er kunnskapsstatus? Gjennomgang av undersøkelser Betydning av psykososiale forhold • Kartlegging og vurdering av innemiljø - <u>Strategi</u> Grovkartlegging, valg av metode Bruk av spørreskjema, betingelser for gjennomføring, feilkilder, standardisering - <u>Målinger, valg av parametre</u> Instrumenter, typer, innstillinger, kalibrering, feilkilder, bruk. Bruk av datalogger/software for PC - <u>Vurdering av materialbruk</u> - <u>Vurdering av tilstand og funksjon av ventilasjonsanlegg</u> - <u>Psykososiale forhold</u> • Tiltak Nybygg: - kravspesifikasjoner, prosjektstyring, verifikasjon, materialvalg. Renovering: - begrunnet prioritering av tiltak Bruk av "sniffe"-panel, olf, decipol mm. • Regulering Arbeidstilsynets inneklimateveiledning Byggeforskriftenes krav til innemiljø Helsedirektoratets veiledende normer for inneluftkvalitet	C/A/B
VII Varme- og kuldestress • Terminologi og definisjoner • Forekomst Bransjer, arbeidsoperasjoner, mm • Helseeffekter Hypotermi, lokale frostskaider Dehydrering Økt risiko for feilhandlinger • Kartlegging og vurdering av kulde/varmestress ACGIH standard for måling og vurdering av kulde/varmestress WKGIT, Wind chill index	B/A/B

FSY-YE-04 BIOLOGISKE ARBEIDSMILJØFAKTORER

KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE

Kandidaten skal ha oversikt over aktuelle biologiske arbeidsmiljøfaktorer, kunne utføre eksponeringskartlegging med ordinært utstyr/metodikken og vurdere risiko for helseskade. Kandidaten skal videre ha kjennskap til prinsipper for å forebygge helseeffekter og kunne vurdere effekt av foreslåtte løsninger.

DELEMNE	NIVÅ
• Terminologi og definisjoner - <u>Bakterier, sopp og virus</u> - Oppbygging/systematikk, metabolisme, vekst og vekstkontroll, formering/spredning/genmodifisering, giftstoffer - <u>Mikrobiell økologi</u> - Mikroorganismenes plass i naturen, overlevelsesstrategier - <u>Andre organismer/deler av organismer</u> - Endoparasitter, cellekulturer, dyreproteiner, fragmenter fra planter, dyrehud og hår, midd mm.	B/-/-
• Eksponering for mikroorganismer, toksiner - <u>Bransjer, arbeidsoperasjoner</u> - Avfallshåndtering, arbeid med fuktskadede materialer, luftfuktere, laboratorier, landbruk, matvareproduksjon/bryggerier, metallbearbeiding (skjæreoljer), omsorgsyrker, sagbruk, vannrensing m fl.	C/-/-
• Helseeffekter relatert til eksponering for biologiske agens i arbeidsmiljøet - Infeksjonssykdommer - Toksiske reaksjoner - Allergiske reaksjoner - Andre reaksjoner, akutte - kroniske effekter	B/-/-
• Kartlegging av biologiske arbeidsmiljøfaktorer - <u>Karakterisering av luftforurensing</u> - <u>Målestrategi</u> - <u>Måle -og prøvetakingsutstyr</u> - Oppbygging, deteksjonsprinsipper, anvendelsesområder, deteksjonsgrenser, nøyaktighet, kalibrering mm - <u>Metodenes fordeler og begrensninger</u> - Valg av medium, temperatur, inkubasjonstid, atmosfære mm ved dyrking, døde/levende organismer, metabolitter, identifikasjon - <u>Laboratorier</u> - <u>Andre kartleggingsmetoder</u> - Intervju, spørreskjema, symptomregistrering, vurdering av ventilasjon - <u>Standarder for kartlegging og analyse</u>	C/B/B

• Vurdering av kartleggingsresultater - <u>Bearbeiding og statistisk behandling av data</u> - <u>Vurdering mot anbefalte normer, undersøkelses/forskningsdata, toksikologiske data, symptomer, aktivitets/prosessdata</u>	
• Forebyggende tiltak - <u>Eliminasjon, endring av vekstbetingelser</u> - <u>Prosesstekniske tiltak, innelukking</u> - <u>Ventilasjonstekniske tiltak</u> - <u>Administrative tiltak</u> - <u>Personlig verneutstyr</u>	B/B/B
• Regulering - Folkehelse, Arbeidstilsynet	B/-/-
• Informasjonkilder	B/-/-

NYF-YE-05 ARBEIDSMEDISIN - EPIDEMIOLOGI	
KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE	
Kandidaten skal ha kjennskap til de viktigste begreper og metoder innenfor arbeidsmedisin og epidemiologisk forskning.	
DELEMNE	NIVÅ
I Arbeidsmedisin • Arbeid og helse - Historikk - Ramazzini.. - Arbeidsrelaterte sykdommer - yrkessykdommer - Rapportering, statistikk • Arbeidsmedisinsk praksis - Selektiv helseovervåkning - generelle helseundersøkelser - Undersøkelsermetodikk - diagnostisering - Yrkesanamnese - Spirometri, røntgenundersøkelser, CT, audiometri, nevropsykologiske tester, biologisk monitorering mm • Organisasjon - Bedriftshelsetjenesten - Yrkes- og arbeidsmedisinske avdelinger - STAMI, universiteter og høyskoler • Grenseflater arbeidsmedisin - yrkeshygiene - Eksponeringsvurderinger som grunnlag for helseovervåkning og arbeidsmedisinske utredninger	

II Epidemiologi
• Epidemiologi/arbeidsmedisin   - <u>Terminologi og begreper</u>   - Mortalitet, insidens, prevalens.....,   - <u>Epidemiologisk studiedesign</u>   - Etisk aspekter, direkte og indirekte standardisering mm   - Typer av studier: - Kohort studier, case-controlstudier, nested case-control og case-kohort studier,   - screening undersøkelser   - <u>Statistisk analyse av data fra epidemiologiske studier</u>   - Valg av metode, statistiske tester mm   - <u>Tolkning av resultater fra epidemiologiske studier.</u>   - Bias, confounding factors   • Grenseflater mellom epidemiologi og yrkeshygiene   - <u>Eksponeringsestimering og eksponeringsvurdering i yrkes-</u> <u>epidemiologien</u>   - Relevante ekponeringsmålinger   - Tilnæringer ved eksponeringsestimering   - innvirkning av. misklassifisering av eksponering   - jobtitler og job-eksponerings-matriser   - semikvantitativ og subjektive estimater av eksponering   - kvantitative eksponeringsestimater   - <u>Statistisk analyse av data</u>   - <u>Tolkning/vurdering av resultater fra artikler/epidemiologiske studier</u>

NYF-YE-06 TEKNISK OG OPERASJONELL SIKKERHET

KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE

Kandidaten skal ha kjennskap til sentrale elementer innefor fagområdet som grenser inn til yrkeshygiene, kunne kommunisere i et tverrfaglig HMS-miljø og samt kunne vurdere overføringsverdi når det gjelder prinsipper og systematikk innen teknisk sikkerhet.

DELEMNE	NIVÅ
• Teknisk sikkerhet - terminologi og definisjoner	
• Arbeidsulykker Regelverk, ulykkesgransking, statistikk, årsaksanalyse, forebyggende tiltak	
• Risikoanalyser Hovedtyper, bruksområder, fordeler og begrensinger	
• Uønskede hendelser - nestenulykker Rapportering, gransking, oppfølgingssystemer for forebyggende tiltak	
• Sikkerhetsinspeksjoner - sikkerhetsmøter Bruk av sjekklister, systematikk	
• Beredskap Organisering, industrivern, brannvern,	
• Sikkerhetsstyring Prinsipper, modeller	
• Grenseflater mellom teknisk sikkerhet og yrkeshygiene - "Risikoanalytisk" metodikk" på yrkeshygieniske problemstillinger - <u>Analogi, uønsket eksponering - uønsket hendelse? Mulige synergieffekter</u>	
• Regulering - <u>KAD, Arbeidstilsynet, Oljedirektoratet, DBE</u> - <u>Internkontrollforskriftene</u>	

NYF-YE-07 YTRE MILJØFAG	
KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE Kandidaten skal kjennskap til sentrale begreper innen fagområdet og kunne kommunisere innen et tverrfaglig HMS-miljø. Kandidaten skal videre ha oversikt over konsekvenser for ytre miljø når det gjelder "yrkeshygiene" tiltak og vice versa.	
DELEMNE	NIVÅ
• Biologiske/økologisk grunnbegreper	
• Luftforurensing - Drivhusgasser og klimaendringer Karbon-dioksid, metan, lystgass, KFK-HFK,	
Drivhuseffekten, mekanismer - <u>Reduksjon av ozonlaget</u> KFK, metan - <u>Langtransporterte luftforurensinger</u> Svoveldioksid, nitrogenoksider, ammonium m fl Forsuring av vassdrag og jordsmonn - <u>Luftforurensing i byer og tettsteder</u> Eksos, støv, utslipp fra industri, utslipp av miljøgifter - <u>Helseeffekter av luftforurensinger</u> - <u>Kartlegging og overvåking av utslipp til luft</u>	
• Vannforurensing - <u>Utslipp av organiske stoffer</u> Næringsalter, kloakk, Resipienter - <u>Utslipp av miljøgifter</u> Tungmetaller, PAH, PCB, dioksiner, tinnorganiske forbindelser - <u>Utslipp av olje og kjemikalier til marint miljø</u> Akutte utslipp/driftsutslipp fra skip og petroleumsvirksomhet - <u>Effekter av utslipp til vann</u> Toksisitet, bioakkumulerbarhet, persistens Akutte - langsiktige effekter Økotoksikologiske tester - <u>Kartlegging og overvåking av utslipp til vann</u>	
• Miljørettet helsevern	
• Avfall - Spesialavfall - <u>Typer, mengder</u> - <u>Strategier for avfallsminimering</u> - <u>Spesialavfall</u> Kategorier, deklarerer, mottak, behandling	

• Grenseflater mellom yrkeshygiene og ytre miljøfag Valg av kjemikalier/prosesser - konflikt mellom yrkeshygiene egenskaper versus miljøegenskaper? Livsløpsanalyse av kjemikalier - yrkeshygiene aspekter Avfall/spesialavfall - miljørisiko og helse risiko for arbeidstakergrupper	
• Regelverk, standarder mm Miljøverndepartementet, Statens Forurensingstilsyn, Forurensingsloven, Forskrift om spesialavfall Internasjonale fora/avtaler	
• Organisasjoner, kunnskapskilder mm	

NYF-YE-08 ERGONOMI	
KVALIFIKASJONER - KOMPETANSE	
Kandidaten skal ha kjennskap til sentrale begreper innenfor fagområdet ergonomi og kunne kommunisere i et tverrfaglig HMS-miljø. Kandidatene skal spesielt ha innsikt i grenseflatene mellom yrkeshygiene og ergonomi	
DELEMNE	NIVA
• Ergonomi - <u>Terminologi og definisjoner</u> - <u>Biomekanikk, arbeids- og muskelfysiologi</u> - Over- og underbelastning - <u>Kartlegging av ergonomisk eksponering</u> - Metodikk - Eksempler: Arbeid ved skjermterminal, ergonomiske belastninger ved sveising	
• Belastningslidelser - <u>Typer, omfang, årsaker</u> - Statistikk, yrkesgrupper, bransjer - Statisk belastning, manuell håndtering, arbeid over skulderhøyde, repetitivt arbeid, arbeidsstillinger mv, - <u>Kartlegging av belastningslidelser</u> - <u>Forebygging av belastningslidelser</u> - Designmessige tiltak, administrative tiltak, personrettede tiltak "friskvern", opplæring.	
• Organisatoriske og mellommenneskelige forhold	
• Grenseflater mellom yrkeshygiene og ergonomi - Ergonomi - utvidet og avgrenset definisjon - Belysning - stråling - Ergonomiske aspekter ved valg og bruk av personlig verneutstyr, tekniske tiltak/løsninger mm.	
• Regelverk, standarder mm - Arbeidsmiljøloven med relevante forskrifter - NS/CEN/ISO - standarder på ergonomiområdet	
• Organisasjoner, kunnskapskilder mm - Ergonomigruppen i Norges Fysioterapiforbund - Nordiska Ergonomiselskapet	